

ס ס ר

שערי תשובה

שחבר רבינו יונה גירונדי זצ"ל

טוב וישר הוא על כן יורה חסאים בדרך
והעשיר ישפיל ויכניע עצמו ויהי שפל בדרך
ועל כל העונות והחטאים ימצא דרך
לשוב לבוראו ולרדות היצר המעבידו בדרך
הקורא בו והסקיימו ימצא מרפא תעלה וארך

[המחבר חי בסוף אלף החמישי, היה רבני המדינת של הרשבי"א ז"ל,
וחבר עליות וריו על כל הש"ס, ותלמידיו חבדו על הלכות רי"ף ס"ס
ברכות, עוד חבר רבנו ס' היראה ופירוש ארוך על ס"ס אבות]

ועתה נוסף בו

ס ס ר

אור חדש

הוא מראה כל מאמרי חז"ל שהביא רבנו ז"ל בס' הזה
למקומותם, בכלי ירושלמי, ספרא, ספרי, מכילתא
וסדרשים, וגם הערות קצרות על דעת רבנו בתלכות
הנוכחות בס' הזה.

סאתי משה קארעליץ [מ"צ פ"ק ווילנא] באאמ"ו
הגאון ש"ר י"ו ס"פ זצ"ל, הגב"ד קאסאנזא.

המכירה הראשית

אצל בית מסחר והוצאת ספרים

של משה חיים פאללאק

שנת תש"ס לפ"ק

גי-יודק

שערי תשובה לרבנו יונה ד"ר

השער הראשון

בביאור התשובה ועיקריה

א מן המצוות אשר הטיב השי"ת עם ברוואו כי הכין להם הדרך
לעלות מתוך פהת מעשיהם ולטום ספה פשעיהם. לחשוך
נפשם מני שחת ולהשיב מעליהם אפן. ולסדם והולידם לשוב אליו
כי יהפאר לו לרוב טובו וישרו, כי הוא ידע יצרה שנאמר (תהלים
כה, ה) טוב וישר ה' על כן יורה חסאים בדרך. ואם הרבו לפשוע
ולסרוד ובגד בנזדים בגדו לא מנר בעדם דלתו תשובה. שנאמר
(ישעיה לא, ו) שובו לאישר העמיקו סדה. ונאמר (ירמיה ג, כב) שובו
בנים שובבים ארפא משוכותיכם. והזהרנו על התשובה בכמה מקומות
בתורה. והתבאר כי התשובה מקובלת גם כי ישוב החוטא מרוב
צרותיו. כל שכן אם ישוב סודאת השם ואהבתו. שנאמר (דברים
ה, י) בצד לך וסצאוך כל הדברים האלה כאחרית הימים ושבת עד ה'
אלהיך ושמעת בקולו. והתבאר בתורה כי יעזר השם לשבים כאשר
אין יד מבעם משנת ויהדש בקרבם רוח מהור להשיב מעלת אהבתו.
שנאמר (שם ל, ב) ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו ככל אשר אנכי
מצוך היום אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך. ואומר בגוף הענין
(שם ו) ושל ה' אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך, להשיב אהבתו
הגבויים והכתובים דברו תמיד על דבר התשובה עד כי כאו עקרי
התשובה כלם מפורשים בדבריהם כאשר יתבאר.

ב ודע כי החוטא כאשר יתאחר לשוב מחטאתו יכבד עליו מאד ענישו
בכל יום. כי הוא יודע כי יצא הקצף עליו ויש לו מנום לטום
שמה. והמנום הוא התשובה. והוא עומד כמרדו והגו כרעתו. וכידו
לצאת מתוך ההפכה, ולא ינור מפני האף והחמה, על כן רעתו רבת.
וארו"ל על הענין הזה כמדורש קהלת ששל לכת של לסמים שחבשן
המלך בבית האסורים וחתרו מחתרת פרצו ויעבדו ונשארו אחד מהם.

אור השער

(א) והתבאר כי התשובה כו'. מד"ר איכה פ' ג' אות מ"א. ומה

אם מי שמכניע כו' :

(ב) וארו"ל על הענין כו'. מד"ר קהלת פ' ו' אות ל"ב :

מג לא תחמוד בית רעך (שמות כ, יד). ולא תתאוה בית רעך (דברים ה, יח). הוזהרנו בזה שלא להתעולל עלילות ברשע לקחת שדה וכרם וכל אשר (לרעך) [לרענו]. גם כי נתן מכרם. והוזהרנו על מחשבת הדבר הרע הזה שלא נסכים במחשבתנו לעשותו. שנאמר לא תחמוד. ואם יכסוף אדם שימכור לו חכירו שדה או כרם או אחד מחפציו ולא יש את נפשו למכרו. ואם יפצר בו ברוב דברי תחנונים יבוש להשיב פניו אסור לפצור בו. כי זה כמו הכרח ואונס. והחומד לקחת כל חפץ והוא איש נכבד. שאם ישאל שאלה אור פניו לא יפילון. אסור לשאול מעם רעהו מקח או מתת. בלתי אם ידע כי נתון יתן לו בנפש חפצתו. ולא ירע לבכו בתתו לו.

מד מן האזהרות התלויות (בלב) [בלשון]. כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת אויביך לפניך והיה מחנך קדוש ולא יראה כך ערות דבר (דברים כג, טו). אמרו רז"ל כי בכלל האזהרה הזאת. כי בהגותנו בתורת השי"ת. ובדברנו כתפלה לפניו. יהיה מחננו קדוש ולא יראה בנו ערות דבר. לכן נצטוינו בזה להזכיר שם שמים בקדושה. ולעסוק בדברי תורה ותפלה בקדושה. ושלא להזכיר שם שמים ודברי תורה אם הוא ערום. או אם יש אדם ערום כנגדו. וכן הוזהרנו שיהיה המקום נקי. כמ"ש (דברים כג, יד) וחפרת בה ושבת וכסית את צאתך. וכ"ש כי הוא מזהר שלא להזכיר שם שמים אם אין ידיו נקיות. ואם נגעו ידיו בדבר הנמאס עליו ירחצם. וכענין שנאמר (תהלים כו, ו) ארחץ בנקיון כפי. וכלכתו בדרך והוא מסתפק אם הדרך נקי אל יזכור שם שמים. ואל ידבר בדברי תורה. ואם יש דבר שאינו נקי לאחריו כגון צואה או נבלה או מי משרה. צריך שירחיק ד' אמות ממקום שכלה הריח ולפניו כמלא עיניו והזהירות בזה מדרכי יראת

א ו ר ה ד ש

מד) ארו"ל כי בכלל כו'. ברכות פ' מי שמתו: שם אם הוא ערום. כ"מ סי"ד ע"ב מנין לערום כו': שם אדם ערום כנגדו. ברכות כ"ה ע"ב ישראל פשיטא כו': שם ידיו נקיות כו'. שם ט"ו ע"א: שם מסתפק אם הדרך כו'. שם כ"ה ע"א ספק צואה כו': שם ואם יש דבר כו' או נבלה. ירושלמי ברכות פ"ג ה"ה: שם ממקום שכלה כו' ולפניו כו'. שם כ"ה ע"א כרב חסדא וכברייתא דשם ועיין ברבנו יונה ברכות שם, ד"ה לא כנגד כו': שם וארו"ל כי דבר כו'. ברכות כ"ד ע"ב: שם וארו"ל יחב חכמתא כו'. מד"ר קהלת פ"א אות י"ו: